

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institudam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözszédekben.

A lélek értékéről.

A belvárosi kath. kör. április 21-ki felolvasó estélyén előadta:
Dr. PROHÁSZKA OTTOKÁR megyéspüspök.

Mélyen tisztelt közönség!

Az emberi kultúra iránya változik. Egyszer a forma az eszmény, máskor az erő; de az irány voltaképpen egy. A gondolat, a mely vezet, mindig ugyanaz: az ember, a több, a nemesebb, a jobb, a boldogabb ember. Végig vonul a világ színpadán a teremtő géniusz és mondja ismételve a régi isteni szót: teremtsünk embert! Hadd lássuk, hogy az agyag, melyre rálehelem a lelket, mit ad: állatot: excentrikus szellemet? szenvedő muzsikot? Mit ad: klasszikus erőszakos Caesárt, édes szenvelgő, áldozatos, de voltaképpen elgyengült típust? Vagy Herbert Spencert, ezt az öreg, okos embert, ki 80 éves korában el tud andalogni egy fisharmonium mellett és vágyik a végtelenbe, melyet nem ismer? Mit ad: egy orosz muzsikot, Leo Tolstojt, ezt az embert, aki kapcsolásával és tövis koszorúval vonul az ő nemzete előtt? A világtörténelem itélni fog.

M. t. közönség! Azé a győzelem, aki nagyobb értéket tud belefektetni az emberbe; azé a győzelem, aki a legméltóságosabb embert tudja az agyagból elővarázsolni, azé, aki a leghódítóbb erőt tudja benne felbreszteni. Engedjék meg, hogy én rámutassak, hogy *micosa érték, micosa erő van hivatva a legfőbbesébb, a leg-hatalmasabb s legudalmasabb tyust a világ-történelem színterére állítani?*

Kegyetek tudják, hogy a kultúra az öntudatban ébred az ő tavaszi virágzására.

Én tudok, én bírok, az én szellemem archimedesi pontján felemelem ezt a nagy miunderséget: az én értelmem a világnak ragyogó napja; az én eszem központ: egy mindenség szorul periferiájában; sugarai végtelen küllök, a napsugár hozzá csak arasznyi mérték s én ezzel az öntudattal, egy világot, lélet bevillágító észnek öntudatában vagyok hivatva a szellemi világnak diktatúráját hirdetni.

Az én tudományom az én hatalmam. Ez a tudomány nem sas: ez a tudomány egy végtelen expansiv erő. Mihelyt ez a tudás első gyermeklepteit próbálgatja, már a keze megrándul és alakítani kezd, mert az ember nem éri be azzal, hogy tudásába felvegye az egész világot: neki ezt a belső hatalmas világot a külső világra rá kell önteni; ráönti a gondolatot a fára, a körre, az ércre, mindenre, a mi van és ezt művészetnek, technikának, kultúrának hívják. Az emberi gondolat kiöntve a világra: művészet. A művészet nagy hatalom, csodálatos és tiszteletreméltó, inkább sejtett, mint thézisekbe foglalt világa van.

Ezzel a tudománnyal és művészettel fellép egyszermind az emberi társadalmat átalakító hivatalos politika. A római politika megveti vas labait és caesarok vonulnak végig a világon. Ez nem elég nekem! Az erő még nagyobb hivatással lép fel a világon és az emberi kéz helyett vas karokkal, gozzel, villannyal dolgozik és kifejti észbontó hatalmát.

M. t. közönség! Ez nagy érték, mit bele fektet az öntudat, az ész az igazságba a tudományban; kedélybe a művészetben, társadalmi érvényesülésbe a politikában: mindez tagadhatatlan tiszteletreméltó érték!

De, m. t. közönség, mit használ a tudás, ha kin lesz belőle? Minek lopjuk le a tüzet az égből, ha az a kérlelhetetlen Zeus oda láncol minket a kegyetlen sziklához és a sas mindennap fel vágja májunkt és nem hagy pihenni? Mit használ a művészet, ha oedipusok vagyunk. Mit használ a gyönyörű Antigone, ha egy v. k. ember vezet elborult ésszel. Mit használ a csiklandozó élvezet, ha voltaképpen a benső harmóniát, azt az édes életet megteremteni nem képes? Mit használ a hatalom, ha prokrustesi ágyában hánykolódik? Mit a kultúra, ha teher a vállunkon, mely alatt nyögünk.

Emberek!, nem elég a művészet: magába az emberbe kell belefektetni a nagyot, az értéket! Nem elég a méltóság, mit a tudásnak aureolája von az én fejemre. Nem elég a művészet, mely egy érthetetlen géniuszok sugalmazása, nem elég a politika, mely a hatalomnak inspirációja...

Magatoknak kell tudomány-, hatalom-, művészet-, kultúránál többnek lennetek, magatoknak benne-tek, önmagotokban kell azt az értéket feltalálnotok, mit a tudomány megvilágít, a művészet szépít, melyet a hatalom szolgál, de a mely méltóságát, értékét, erejét, hatalmát egyiktől sem kölcsönzi, de mindegyiknek adja! Mert nem ti lettetek nagyok, a tudomány lett általalok nagy; nem a

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Székesfehérvárra vonatkozó régi versek.

Irtta IDEM.
(Vége.)

I. Ferdinand, a kinek hűséget esküdött városunk, Varkocs, vagy másként Barkócz Györgyöt küldötte parancsnoknak, ki azonban későn érkezett, mert a környéken már mindenütt a török katonaság tanyázott, és épp ezért álitatok, sok veszedelem között, csupán 50 nehéz lovassal juthatott a várba. Istvánfi írja, hogy megérkezvén Varkocs, hadi tanácsot tartott, a melyen Szigethy Tamás városbíró is részt vett és itt igen sokat vitakoztak, vajjon nem kellene-e a külvárosok épületeinek felgyújtása után a tulajdonképeni várba vonulni, a honnan azután a védelem jobban fogantatosítható. A városi lakosság Szigethy Tamás indítványára azonban tiltakozott a felégetés ellen, sőt inkább megerősítették a külvárosok épületeit, és magában a várban is a bazilika és a tőle nem messze fekvő Szent Ferenczrendi templom között, a mely már a várfallal volt határos, erődöt építettek.

Az egykoru feljegyzések megemlítik azt is, hogy a külvárosban egy templomot alakították át erődé, a melyet a törökök minden áron hatalmukba akartak keríteni. A vár őrsége ekkor kivonult innen, és löporral a templom egy részét levegőbe röpíté, mi által az ostromló török csapatban igen érzékeny veszteséget okozott. De a

török ismert szívossága miatt -- korántsem csüggedett, és épp ezt a félig rombadúlt templomot használta föl az ostromműveletek alapos megkezdésére. A Sóstórtól naponként 600 kocsi-val hordatott fát, földet, követ és törmelékét a templom kijavítására, és a vár körül levő mozarat, a melyet eskás hideg tél idején lehetett átjárni, tizenkét nap leforgasa alatt áthidalta, mi által szabad és akadálytalan közlekedést nyert a várfalakhoz. Ezen templom és a később hasonlóképp elfoglalt Borbála kápolna hasadékaikról lödözte azután a török a várfal őrségét.

E közben mult az idő, és augusztus 31-ig csupán egy külváros volt még a török kezében, mert a védelemi hatalmas munkáján, a melyből az asszonyok is kivették részüket, ereje megtörott. Szeptember első napja azonban végzetessé vált városunkra, mert a török hatalmas rohamot intézett falaink ellen, Varkocs pedig a ködös kora reggelen a külvárosba vonult katonáival, hogy az ostrommal annál jobban szembeállhasson. De vállalkozása balsikertel jött, embereinek legnagyobb része elesett, és ő maga sem tudott a várba visszajutni, mert a kapu zárva volt. Ott, a budai várkapu előtt halt aztán hősi halált a még megmaradt csekély őrség és vele együtt Varkocs is, kinek fejét vágta le a török szablya, sőt jobb karját is lehasítá, hogy gyűrűn, mint zsákmányon, osztózzék a megvadult katonaság.

A nagy csapás után, mely a várparancsnoknak felkoncolásával érte Székesfehérvárt, sorsunk már csak egy lehetett, — a teljes elbukás.

A még megmaradt csekély katonaság és a lakosok egy része, mencként által akarta életét

megmenteni és a vár körüli sáncok vizébe ugrott, de részint a hullám lett sirjuk, részint pedig az éber török fegyvere álta utjukat. Szeptember 4 én a városi hatóság végre kegyelemért eszedett a falakról, és a városbíró néhány előkelő emberrel követségbe ment a táborba. A győztes sereg a várban volt olasz és német katonaságnak azután szabad elvonulást engedett, míg a lakosok kötelezve valának Szulejmán további parancsát lakásokon bevárni, mert szigorú vizsgálatot akart indítani a város ellen, a miért Zápolya János halála után Izabella királynétől Ferdinándhoz pártolt.

A jövő bizonytalansága miatt ily körülmények között nagyon érthető volt a félelem és rettegés, mellyel a szerencsétlen lakosság Szulejmán bevonulását nézte házból. De a kegyetlenség, melyet a győztes török a leigázott városban elkövetett, minden várakozást messze fölülmut, mert minden emberi érzésnek hiányáról tett tanúságot. Szulejmán a város közelében fekvő szabad térségre hivatva az összes lakosokat és a jól fejlett izomzatú, erős férfiak közül majdnem ötszázat leberetválva és megnyírva rabszolgák gyanánt Konstantinápolyba küldött, a többi irgalom nélkül felkoncoltatta.

Szulejmán ezután elvonult városunkból, de a parancsnoknak megtett Achmet bég a budai pasával együtt tovább folytatta a hadvezér pusztító munkáját és mivel élő lény már nem igen volt a városban, az anyagi pusztítás és rombolás által fejtette ki vandalizmusát. A híres bazilikát teljesen kifosztotta, elvitt mindent, a mi arany és ezüst volt, feltörte a királyi sírboltokat, melyeknek néma öleiben tizenöcol királyunk aludta örök

Mai lapunk 4 oldal.

művészet által letettek szépek: ti leheltétek a szépséget művészetbe.

Ti vagytok az érték, ti emberek, az emberi szellem a maga teremtő, alkotó erejével. Ez az egyetlen, fenséges, páratlan érték, az *individuum*, az ember, az én: tudomány nélkül, a tudomány gyökere: hatalom nélkül, rongyosan, a hatalom jogos hordozója: Politika nélkül, a politikanak voltaképén ura. Ez az *örösi világ-fordulás*. Tudják, ki koncipálta ezt, tudják, ki léptette fel az individuumot önmagában, mezzilátszan, egy togabán, hazak, paloták nélkül, aki magát a mezei vadhoz hasonlított, sőt ennél is szegényebbnek hirdette magát, de azt mondta: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, hogy ha a lelkét elveszti”, vagyis mit használ a tudomány, ha én kicsi vagyok, mit használ a művészet, ha én sötét vagyok, mit használ a hatalom, ha én gyöngye vagyok, mit a kultúra ha én lélekben megtépett kollus vagyok? Mindez semmi! Ti vagytok az érték: ti csodálatos, melyesges myszteriumok, *Minlegyik köntök!* Ezzel az értékkel léptet fel a világ színpadán, tudják ki! Nem a pagodák bontca, nem a legiók ezusa, nem Graecia bolesésze, hanem az *Ember fia*: az ember fia a maga egyszerűségében, a maga egyetlen távlatával, a maga felséges, melyesges egybőtozatával: a maga lelkével! Önmagát megalázta s azt mondta: testvérek vagyunk! Caesár és plebejus! védtelenül, meztelen kard bele nyúlt a caesári hatalom vas kereké közé s azt mondta: megalátlak szorav, *irtózatos gépezet!* az arenákban küzdöt: melloságnak *ortodax*ban: volt ereje hozza, önmagában meirlette, volt ereje hozza, mert a lite adta, luttel adt mondta: te plebejus, te paria, *te hitvány ember!* *te több vagy, mint az egész világ!* A keresztényességben lépett fel az ember! Az ember Krisztusban. Ilyet nem látott India, mely szemelgett mely kontemplációban s tehetetlenly *nyogott*. Ilyet nem látott Graecia, melynek művésze egy tenyes sábot volt, mely rajba volt sora korlatoltságának: Ilyet nem látott Róma. Rómában a Caesár volt az ember, nem is ember,

hanem isten, az az isten, aki miatt s akitől senki sem lehetett ember, az az isten, aki megtört s görbeid hátakon vágatott végig diadalszekerén, az az isten, aki az embert pusztította.

Nekünk m. t. közönség, ezvel az értékekkel kell a világba lépniük: *Létkem több, mint az egész világ, melloságon az Isten fiának mellosága, erom a legnagyobb, melyesges hatalom, mely már világokat alakított s alább hivatással bir egy szebb, egy jobb, egy erősebb vagy kitakítására. Ez az ember, ez az egyszerű, de belső, végtelen világot magában hordozó ember.*

Ebben az emberben érték van, melyen a végtelenség gondolatát, vágya felleg, dolgozik: ebben a lélekben szavakély van: a hihatalanság szavudélya. Ezek nem Oedipusok, nem Richausok, nem Caesárook, de csak krisztusnak: krisztusny emberek. Ebben a mártóságban erom, mint a napsugarban fejjük es tenyleg hivatást erzek magamban, hogy abból az öntudatist gyengeséggel egy szebb, egy napsugarasabb világot alkossak.

M. t. közönség! Ennek az örök életnek, a mit örök életnek nevezik, palnaga afa ilok diadalam öntudatában es az *incendium*: ezt a la az en lam, *roszamatul* ebből *tonom!*

UJDONSÁGOK.

A Szent-György kórházból. Ertesítettük a minap lapunk olvasóit arról, hogy a Szent-György kórház apólok, az igazalmas nőverek megvalnák az intézetl s május 15-én végleg elhagyják a kórházat. Endítettük azt is, hogy a betegek apólasának keresztényi munkáját előbb világot, felev mályva pedig apólok fogják atvallálni. Önméll hoztuk most hírul, hogy a Szt. Keresztől nevezett apókkal sikerült oly megalajadást jutni, hogy már május 15-én, az igazalmas nőverek tavaszkor átvesszik a betegek apólasát s így a nehéz munka minden megzakodtatás nélkül jut a keresztény telebarati szerezlet magyalkunk kezébe alá. A varnagyei kórházi bizottság ma foglalkozott ezen eseményvel s örömmel vette azt tudomásul.

Aptor les vestis aera cupressus erit
Ite, suspirantem subter Parnasside lympham
Fletibus in gemmam existimatis novis.
Ite, chelys vestris duris illudice saxis,
Non bene cum lacrymis convenit ista chelys.

Asok költsézzel megirt distichonok magyar prózában így hangzanak.

Sírtatok pannoni muzsák, sírtatok kegyes istenek es szomorú szokas szemel ekes fűrtjeitket oldjátok meg. Tépjétek le fenséges homlokotokrol a zoldító babert, meltobb lesz hozzátok a kesergo itz. Menjétek es a Parnassuson eserdego folyót buzátsatok sirastokkai újabb panaszra! Menjétek es a lantot dobjátok a Remeny szikálhoz, nem illik e lant a ti könyveitekhez!

A temetes napján ezt a distichont olvas-hatjuk a diariumban.

lustitia Ilius fuit et clementia signum.
Dixit mihi, quo virtus altius ire queat!

Magyarul: Ismertető jele az igazság es a kegyesség volt. Mondjátok, vajjon képes e az eren; ennél magasabbra emelkedni?

1781. január 30-án volt a székesegyházban az ünnepléses gyászistentisztelet. A diarium leírása szerint a ravatalon urna volt, oldalan a síró magyar Genius alakja, a mely ezen versben lejezte ki bánatát.

Plus lacrymis, quam voce loqui me, Patria! sentis,
Imo nihil verbis, omnia flendo loquor.
Mors desolatum posuit me Matris in unam.
Omnibus ut noceat, Barbara Parca fuit.

Magyar fordítása következő.

Havranek Antal programbeszéde. Zichy Jenő gróf 48-as ellenfele tegnap d. u. 5 órákor tartotta programbeszédét az igazságügyi palota mögött néhány száza menő halgatóság jelenlétében, a melynek nagy része azonban kíváncsiakból, illetőleg Zichy Jenő gróf szavazóiból telt ki. Dr. Csöppentzky Mihály pártelnök rövid megnyitó beszéd után, Havranek Antal lépett a szónoki emelvényre. Kellemes megjelenése, szép, hatásos arca természetesen színpadikus benyomást gyakorolt halgatóra. Beszéde, melynek elején a legutóbbi politika alakulást vázolta, szemben kedvező fogadtatásra lett. Gondosra kidolgozott beszéd volt az előadás keretessége, a legutóbbi színtem föllelmesen hatott a halgatóra. Követelte az általános választójogot, az igaz ügyek revizióját, az ingyenes iskolatartást, az ingyenes igazságszolgáltatást, a progresszív adórendszert — természetesen nem említte meg, hogy mindez az adózó polgárok zsebjéből kerülne ki. Végül Csöppentzky Mihály dr. néhány szóval berekesztette a gyűlést s a halgatóság szép esendően hazatért. A Havranek-szert után vagy 10 kocsi bejárta a várost, lobogtatva zászlóit, a melyeknek egyiken a jelölt életnagyságu mellkép is látható, a melyrol azonban az asszonyok ép az első pillanatban megmondta bírátat: hogy a jelölt életben sokkal szebb a képét.

Bárán elmondják, hogy az a programbeszéd sem segített Havranek Antal jobboldalra egy szennyit sem, mert a legjobb szavú jók közül sem marék a leszavazando Havranek-pártiak: 3 100-nal többre számítani. Bizony azért kar küzdelembe menni.

Egy azonban kiválgik, hogy kik a haladó pártiak Feherváron s hogy keresztény közöttük a legkevésbébb.

A székesfehérvári Színartó Egyesület közgyűlése. A székesfehérvári Színartó Egyesület 1906. április 28-án d. u. fel 6 órákor a Vorosmarty-kor helyiségben rendezt évi közgyűlést tart. Ha a tagok a fenti helyen es klubban határozat képes számban meg nem jelennek, a közgyűlés ugyanott aznap d. u. 6 órákor fog tekintet nélkül a megjelölt tagok számára megtartani. A közgyűlés tagjai: 1. Jelentés az egyesület működéséről, 2. Számvetésről jelentés az 1905. évi számadásokról tárgyában, 3. Tisztségelők es választmány megválasztása, 4. Esztelges indítványok. Az eddigi tisztségelők es a választmány tagjai: Vednök gr. Cziráky Béla. Elnök Kempelen Imre. Alélnök Rapay Nándor. Titkár dr. Hajas Rezső. Ugyes-z dr. Löwy Károly. Penztáros Deutscher

Erzed, hazam!, hogy többet mondok könyved, mint előzővel, sőt inkább szemem monok szóval, hanem minden síralkozva. Anyánk hálála vigasztaló elama tett engemet, a Parca kegyetlen volt, hogy mindnyájunkat lesújtson. A ravatal oldalan a magyar cimér es a királyi jogar alatt Hungaria alakja volt lefestve, es ezen verseket lehetett olvasni.

Me miserum! Cecidit Regina Theresia, Princeps
Pactis, ab Hungarico non dirimenda throno.
Miraris, sceptrum, sacramque facere coronam!
Non illud dextram, non habet ista caput!

A költemény magyar fordítása így hangzik. En szírcseseden! Letűnt a magyar trónról a beke fejedelme, a soha el nem veszendő Mária Terezia! Csodálad, hogy itt fe-szik a jogar es a szent korona? Nincs már kéz, nincs már to azoknak!

A költői szárnyalásu, igazi klasszikus verseszerzőt nem ismerjük, de talán gyaníthatjuk. A nemzeti lélek tüzes ébresztője 1780-ban jött városunkba es mint gimnaziumi tanár, ósápaínkat hazatias, vallásos szellemben 1797 ig nevelte. Ismeretes dolog, hogy már előzőleg, sőt Székesfehérváron is a latin klasszikus költészetnek művelője volt es csak később, a mi falaink között tért át a magyar nyelvre, a melyen — egyik epistolájának szavai szerint —

még a szent is szentebbnek tűnik előttünk.
Mert jobban behat a szívnek mélyére, s erőszak
Nélkül.

Virág Benedeknek nem egy latin költeményét ismerem es nem tagadom, a magasan szá-

almát es dühét Zolyva János holttemen ontátek ki, a melyet kádbatott a templomból, nem nem oda valót. Tudjuk, hogy a megmaradt pápárság kegyeletos özése jtkén a Szent Mihály templomban töltötte el az utolsó nemzeti király hamvait, a buzafiacon, azon a helyen, ahol másfél-száz esztendő múlva a Maria szobor emelkedett, a mely új alakjában 1834 óta a kolerajárvány emléket hirdeti.

Ugorjunk át városunk történetéből kétszáz harminchet esztendőre, mert a többi versek az 1780 es 1781 ik év alatt láttak napvilágot. Midőn Virág Benedeknek es Anyos Pálnak, a ket palos költőnek székesfehérvári cletéhez adtukat gyűjtöttem, a főgimnazium igazgatóságának szívessegeből atólvastam a palosok megmaradt iratait, a melyeket a mult idők emléke gyanant kegyelettel őz a leveltár. A hatalmas aktacsomókön kívül, melyek a főgimnazium es a magyar kultúra történetének igazi kincs es bányái, a nagy folio alaku keziratok könyvet, a diariumot is elolvastam, melyben a palosok a mindennapi élet eseményeit jegyezték föl 1780-tól 1786-ig, vagyis azon esztendőig, a melyben József császár az egyetlen magyar eredésű szerzetet tiltó szavával eltörölte.

A megalkult könyv egyik lapján 1780 november 20 dátummal siratja el az ismeretlen historia író Maria Terezia halálát, sok jó akaratral, meg több elfogultsággal magasztalja érdemeit es zara-leköl ezen költői szárnyalást verset hagyta a késő nemzedékeknek.

Plangite Pannoniades, pia numina, plangite Musae,
Et comptas tristi solvite more comas.
Demite ab augusto frondentes vertice lauros,

Aladár. Választmányi tagok dr. Czapáry László, dr. Fanta Adolf, Flits Miklós, dr. Faludi Miksa, Felner Soma, gróf Festetics Benő, Fittler Béla, Heinrich Lajos, Kovács Pál, Tóth Artur, dr. Vértessy Géza, Vértessy József, Vértessy József, Wertheim Pál. Számvizsgálók Fischer Manó, Pünn István, Sommer Mór.

Az Iparoskörből. A legmélyebb nehézséssel emlékeztünk meg arról a méltatlan eljárásról, a mely a legutóbbi időben a szép jövőre bízott s erejében napról napra gyarapodó Iparoskör rovására történt. Értjük alatta azt a hanyattesett választási manővert, a mely az iparosok érdekeit egész életében szolgáló Zichy Jenő grótot meg akarja bukattatni s ezzel városunknak ezeken vesztéseket kíván okozni. S hozzá milyen körülmények között! Husvét hetefőjén bejelenté az Iparoskör küldöttsége az ipargrónál, hogy tisztelegni kíván. A gróf megelőzi őket s maga megy az iparosok helyiségébe. Ott nagy dalkokkal, falakat rengető éjzenessel fogadják. A képviselőjelölt programbeszédet tart, előtárja az ipartörvény revíziójára vonatkozó tervezéseket. Az iparosok örvendenek, felhangzik újra az eljuttatásom s mindenki a legszebb reményekkel várja a 20-ki választást, a mely az iparosoknak egy országos nevű kipróált pártfogót visz a törvényhozás termébe. De fordul egyet a szelkálás s a kik látszólag legönzetlenebbül lelkesedtek az iparos érdekeket, azok hátat fordítanak a nemes grófnak, elkövetik önmagukon a harikírt s a maguk gyengeségének, ingatlanságának, komolyságuk hiányának bizonyítékait új jelöltet állítanak a maguk kebeléből. Természetesen nem a nagy általánosság, hanem egy töredék csupán, köztük természetesen a fő- és díszszónok Ungvári Béla, a ki egyformán zengette a himnuszokat Zichy Jenő grófnak úgy mint Havranek Antalnak s a ki minden lehen intőző kánálnak toltá elő magát. Az Iparos kör komolyabb elemei azonban nem azonosíthattak magukat Ungvári ur hebehurgyaságával s a szomorú szereplés lovagját csakhamar kiemelték a nyeregéből. Egész sereg iparos s épen a legtekesebb elem jelentette be kilépését a körből, a hevesebbek azonban egyebet is ígértek Ungvári urnak különös szereplésért. Ungvári Béla aztán elvágta a gordiusi csomót s harleán tavozott a bírári tevékenység limes mezejéről, melynek virágai után gyűlöletes helyett csak tövis termett számára. Pedig a mirt pengette, bokros érdemeiért már a gyümölcsöset is szerette volna s fáradhatlan áldozatkészséget, folytonos agítációt, a mely az Iparoskör gyászos kimúlása lett volna - havi 20 forinttal öblajátja juttatva azt. Sőt nem kis ambíciót árult el az Iparoskör

vezetői állása iránt sem, a melyet most sok szép eredménnyel Kirisztus Bódog tolt be. De hát lekaszáltak már a rétet s nem hagytak rajt viragot. Legalább Ungvári Bélának nem.

Gróf Széchenyi Viktor főispánt a városi törvényhatóság részéről a következő küldöttség toltja fogadni:

Keresztész Ignác h. polgármester vezetésével Ree István, Polczér Péter, Molnár Lajos, Kerekes Lajos, Namessy János, Juth István, Csehár Bódog, Dr. Bierbauer Viktor, Vida István, Almásy János, Amasy József, Id. Andrá József, Bierregi György, Bierregi József, Biki Ferenc, Dr. Czapáry László, Deutsch Aladár, Dr. Fanta Adolf, Hej József, Hóly Géza, Keresztész Zsigmond, Kovács Alajos, Kovács István, Lautenauer Ferenc, Meszaros József, Penzes Imre, Sára Gyula, Sáy Ferenc, Szakégruber József, Tóth Artur, Trummer Sándor.

Kerelem a kiállítókhöz. A szekesfehérvári mupartolók kiállítás rendező bizottsága kéri a kiállítókat, hogy a kiállítandó tárgyakat hetven és kedden napról 30. és magas 1. küldjék be a Magyar királyságba. A kiállítás erre nevével felhívás is kapnak. A tárgyakat maguk a kiállítók küldjék be, de kiáron kivánságra, a kiállítás bizottsága előzhatja a nagyobb tárgyakat. Az átvett tárgyakról a bizottság elismervényt állít ki, ezt el kell tenni, mert ennek elnevelésébe kapják vissza a kiállítók tárgyakát a kiállítás bezárása után. Keretek továbbá a kiállítók, hogy minden egyes tárgy hátuljára, vagy aljára írják oda, ha csak ceruzával is, nevüket.

Loverseny. A helyben tartott dandár tiszti iskola tegnapi délutáni loversenyt rendezett a tolvénpusztai gyepen. A loverseny öt futamból állott. Letölása a következő volt:

I. Vadászverseny, Remonda lovak. 5000 mtr. Vezető: Baró Dittmár hdngy. Futott 8 lo.

1. Balogh hdngy (méneskar)
2. Gróf Vojtkly hdngy (ul. ezr.)
3. Durman hdngy (méneskar)
4. Wack hdngy (husz. ezr.)

II. Akadályverseny. Szolgálati lovak. 3200 mtr. Futott 9 lo.

1. Balogh hdngy (méneskar) Filon II.
2. Durman hdngy (méneskar) Filon I.
3. Wack hdngy (husz. ezr.) Teljes.
4. Denek hdngy (husz. ezr.) Teljes.
III. Szekesfehérvári akadályverseny. Saját lovak. 400 méter. Futott 10 lo.
1. Bogáthy hdngy (husz. ezr.) Lovranna.
2. Nautz hdngy (ul. ezr.) Fiolette.
3. Meszaros hdngy (ul. ezr.) Adony.

Ígynek p. em. ver. karok!
Vezek földönöz terep,
Gyozzek minden ereit,
Vedelmizek országunk szeleit!

Igazságd Uram! Kiralyunk!
Vezered vezereimket,
Mild arena borult táborunkat,
Erosítsd fegyverünket!
Hitel es remennyel
Ütközünk ellenséggel,
Légy mellettünk gyozo segitséggel!

Te dolgod Uram! a hadverés,
Te vagy seregek Istene!
Teled fog a vesztés vagy nyérés,
Te vagy népünknek mindene!
Segítsd kemény karjait,
Törje török falait,
Vonja Hozzad sok birodalmait.

Neked nyújtja be buzgóságát
Egyedül a kereszténység,
Könyörülj es tarsd meg országát,
Mert nagy benne a remenyseg!
Indul az ellenségnek,
Vall teged erősségnek
Táborot vero örök Istenségnek.

Bevégeztem a régi irások ismertetését, vissza teszem azokat a levélvár aktái közé. Ha talán ezek által is sikerült valamelyes érdeklődést kelteni városunk múltja iránt, akkor a por leve-rését fölösleges munkának nem mondhatom.

IV. Akadályverseny. Szolgálati lovak. 3200 méter. Futott: 9 lo.

1. Durman hdngy (méneskar) Filon I.
2. Balogh hdngy (méneskar) Filon II.
3. Weischel tiszth. (ul. ezr.) Tivoli.
4. Wack hdngy. (husz. ezr.) Antal.
V. Akadályverseny, Saját lovak. 3200 méter. Futott 6 lo.

1. Bogáthy hdngy. (husz. ezr.) Lovranna,
2. Gróf Vojtkly hdngy. (ul. ezr.) Fiolette.
3. Losonezy hdngy. (husz. ezr.) Kedves.
4. Wack hdngy. (husz. ezr.) Páncél.

Allatvásári kimutatás. A folyó hó 22-én es 23-án megtartott Szent-György napi országos vásár állatforgalma a következő volt:

Felajtatott:	Eladatott:
Bika	26
Tehén	838
Úszó	462
Ökör	800
Tinó	269
Borjú	138
Bivaly	2
Kecske	4
Ló es esikó	3337
Sertes es malac	177
Számár	24

Törvénykezés. F. évi február 9-én történt, hogy Köllő József, 20 éves, százhalmibattai illetőségű lakos napszámos, a DV. martonyvásári állomásan teljesített napszámosi munkátokat. A nevezett napon Köllő József bement a községbe s a Weltner Jakab budapesti szeszgyáros részére érkező szeszartályokat a csapjáról a plumbot levágta es egy tegladarabba a csapot ki akarta nyitni, hogy a nála levő tüveget szesszel megtöltse. Amde rajta érték s lopás kísérletével vádolva f. hó 21-én a helybeli kir. törvényszék elé került. A törvényszék elnöke: Kecán Izidor kir. törv. bíró; ítélobírók: Siposs Sándor es Tomory József kir. törv. bírók; jegyző: dr. Szoke József, vadhatóság: Hradovszky József kir. alügyész. A törvényszék 1 havi toglazra ítelle Köllő Józsefet. Az ítélet jogerős.

Füz pusztított f. évi január 28-án Possal Gusztáv mór elcsigáros gyarában. A támadt zavart Szabo Antal 28 éves ottani lakos napszámos, akkoriban soros ejelt or arra használta föl, hogy az udvarról egy szögmerő vasat elemeljen, melynek értéke nem volt több egy koronánál. Amikor aztán az udvarról tavozni akart, megcsúszott s f. hó 21-én lopás büntetével vádolva a helybeli kir. törvényszék elé került, mely őt 6 havi toglazra ítelle, mely ellen Szabo Antal feljelbezett.

Vadama felott összejordult Pakozdon a mult év október 21-én Szentgyörgyi Péter 28 esztendősl fiával, Szentgyörgyi Istvánnal. A dolog vége az lett, hogy a fiu, igazának védelmére felkapott egy kását s azzal végig húzott arján néhány szor, sőt bagylijait is előrántotta s kezeféjén megszurta. Sülyos testisértés büntetével vádolva állott ezért e hó 21-én Szentgyörgyi István a helybeli kir. törvényszék előtt. Arja Szentgyörgyi Péter azonban az orvosi latedlettel ellentétben azt vallotta, hogy sérülése 8 nap alatt meggyógyultak s miután az ekként előálló könnyű testisértésért nem kívánta lát megbüntettetni, az ügyesség elejtette a vadat. Pedig nem ártott volna, ha az elvetemült embert egy-két hónapra csucsulással kioktatják a koteles szülői tiszteletre.

Cselédsztrájk. Dinyésen a felsőrsi prépostsag birtokán, amelyet özv. Gárdonyi Antalné bír bérbe, folyó hó 20-án a cselédség abban hagyta a munkát es sztrájkba léptek. A cselédek bér-emelést követelnek. Kálman Vince főszolgabíró es Korniss Boldizsár t. b. főszolgabíró ma délután Dinyésre utaztak, hogy a békéltetést megkísérleljék.

Gyűjtogató gyermekek. Folyó hó 21-én tíz volt Seroglyesen. Bódo Pál földművesgazda udvarán két szalmakazal es a ház léckerítése lett a lángok martalekava. A megejtett tűzvész-gálat megállapította, hogy a tízlet gyermekek idézték elő. A karosult Bódnék Sándor es István fia, az előbbi 5, az utóbbi 3 éves, a kazal mellett gyufával játszottak. A tűz okozta kár 320 korona, melynek egy része a biztosítás révén megtérül.

nyaló gondolat, a poetikus nyelv nagyon hasonló ezekben a tonebb közölt versekhez, a melyeket a palosok diáriumában epp azon evről olvashatunk, midőn Virág Benedek városunkba érkezett. Akaratlanul is fölmerül tehát a valószínűség, hogy ezek a versek szinten Virág Benedek latin mizsájának szülföljtje, de pozitive bizony ma már a kérdést eldönteni.

A latin költemények után egy, Szekesfehérvártól kelt magyar verset is bemutatok, a melyet szintén a palosok irásai között találham. A vers 1788 ban a török haborkút alatt a tanuló ifjusag templomi éneke volt városunkban es nunt ilyen, historiai jelentőségű. Szerzőjét is ismerjük, a ki nem más, mint a gimnaziumnak akkor nagy nevű igazgatója, a magyar kultúra történetében kimagasló Benyák Bernát pianista.

A költemény mellett megvan a kísérő latin jelentés, a mellyel Benyák ezt a verset a győri főigazgatónak kótával együtt megküldötte, es ebben az iratban hangsúlyozza, hogy a hazaszereget, a királyhűség es a vallásos érzület fejlesztése céljából írta es zenésítette meg azt a verset, a melyet intézkedése szerint az ifjusag minden nap énekel a templomban.

A nem nagy igényű, de városunk múltjára vonatkozólag érdeklve gyanánt tekinthető vers így hangzik.

*Háborúnak
Szerencsés kíméletelért
Mondandó Ének.*

Hadakat vezérlő Istenség!
Hozzad kiálltok, magyarok!
Reánk indul pogány ellenség,

— **Tolvaj kovácssegéd.** Nagy József és Kum Mihály velencei lakosok a székesfehérvári országos vásárról együtt indultak hazafelé. Utközben hozzájuk csatlakozott Szabó Gyula kovácssegéd, szintén velencei lakos. Nadapra érve nagyon elfáradtak és ezért betértek egy kis frissítőre Éder Lőrinc vendéglőjébe. Amikor fizetni akartak Nagy is és Kum is remélve vették észre, hogy pénzüket eltűnt, de egyuttal Szabó Gyulának is csak hült helye maradt vissza. Feljelentésükre a csendőrök még aznap elfogták Szabót, akinél azonban az ellopott pénznek már csak egy részét találták. Most derült ki az is, hogy Szabó a tél folyamán hasonlóképpen lopta meg Gfrihr János nadapi lakost is, de akkor nem tudták kideríteni a tolvaj személyét. Szabó Gyulát bekísérték a helybeli kir. ügyészség fogházába.

Nyilatkozat.

Őszintén sajnálom, hogy Lurja Aladár dr.-nak, a Székesfehérvár és Vidéke szerkesztőjének személyével és szenvedőlegesen viselt dolgaival foglalkozni kénytelen vagyok.

A napokban egy zagya, az írójára valló irás jelent meg lapja hasábjain, a mely dr. Prohászka (ittokár meggyéspüspökhöz intézve, személyem ellen irányul s engem a hazugság vádjába kíván keverni).

Sorainak elején farizeusi szemforgatások közt a pápi hecsület védelmére kel s engem okoz azért, mert valamelyik cucilista agitátornak nem tetszik a Fejérmegyei Napló és a papság szereplése a cucilizmussal szemben s ezért meg Lurja szerint is „durva, faragatlan” írójára valló módon támadja a papságot. (Megjegyzem, hogy ez a „durva, faragatlan — írójára valló” — nyomtatvány, a mely ellen a bíróság osztály elleni izgatás címén vizsgálatot indított — Lurja Aladár nyomdájából került ki.)

Ezzel nem foglalkozom. Azzal sem, hogy kárust akart faragni abból, hogy néhány esztendővel ezelőtt a cucilisták engem megbagcogoltak. Hirlapírói állásomból kifolyólag foglalkoznom kell a hazátlanságot és istentelenséget hirdető cucilizmussal. Ha valaki részéről ezért támadás ér, természetesen. De ezért nem Lurja Aladár forgassa a szemét.

A legnagyobb ütökártyája azonban az az ítélet: a melyet a bíróság az általa ellenem indított sajtóperben hozott, mely engem nyomtatvány utján elkövetett becsületért 20 kor. 10 és 10 kor. mellékbüntetésre ítelt. Ezt szeretné feltüntetni úgy, mintha ez engem mint papot kompromittálna. Józán esztü ember előtt azt hiszem — felesleges az ellenkezőjét magyarázni, különösen akkor, ha a körülményeket ismeri.

Mindenekelőtt azonban egy valótlán állítást kell tisztába hoznom. Lurja Aladár azt írja, hogy a bíróság az ő határozott kívánságára nem engedte meg állításaim valódiságának bizonyítását. Ezzel szemben a bírósági ítélet a következőleg hangzik: „az inkriminált cikkben foglalt állítások és kifejezések valódiságának bizonyítását, minthogy azok olyan cselekményekre vonatkoznak, melyek csak a sértett fél indítványára vonhatók büntető eljárás alá, — a sértett pedig ily indítványt nem tett — a Btk. 263 §. 2 pontja határozatlan tilja.

Lurja dr. ezeket mondja: „Bilkei Ferenc azt írta rólam, hogy Havranek József polgármester és Polcer Péter gazdasági tanácsos legazemberezték.” Ez nem felel meg a valósnak, mert én a következőket írtam:

„Havranek József városunk polgármestere egy alkalommal nyilvánosan, szem és fültanuk jelenlétében pimasznak, hitványknak, ripóknak stb. nevezte Lurja Aladárt, Polcer Péter gazdasági tanácsos pedig a Nádor utcán mások jelenlétében ugyancsak dr. Lurja Aladárt gazem-

bernek deklarálta. Doktor Lurja Aladár mindkét rendbeli epithetont zsebre vágta.”

Lurja Aladár tehát az igazsággal meg nem egyező alaptól keresi az igazságot.

Megbizottait Binder Jenő és Kiss a következő kijelentéseket tették:

Havranek József polgármester ur kijelentette, hogy semmiféle sértésre nem emlékezik, melyet szerkesztő ur ellen követett volna el. Bár lehet, hogy valamelyik hirlapi cikkét erősebb kritika alá vette, mégsem irányult ez az Ön személye ellen.

Polcer tanácsos ur tudomásunkra hozta, hogy Szerkesztő urat semmi alkalommal sem illette sértő kifejezésekkel.

Havranek József polgármester ur kijelenti, hogy ő semmiféle sértésre nem emlékszik.

Ezzel szemben én kijelentem, hogy biztos tudomásom van arról, hogy a jelzett sértések Tóth Artur ur, a Székesfehérvári Hirlap f. szerkesztője és Branizsa Károly hirlapíró ur előtt történtek. Ezenel tehát tiszteltet felszólítom ugy Tóth Artur, valamint Branizsa Károly urakat, hogy abban az esetben, ha az én állításaim a valósnak meg nem felelnek, mivel én soraimat a fölül kért értesülések alapján írtam, nyilvánítsak ki, hogy én a valóssággal ellenkező dolgokat állítottam-e Lurja Aladár dr.-ról? Hallgatásukat az én állításaim megerősítésének veszem.

A mi Polcer Péter ur kijelentését illeti, erre néve megjegyzéseim a következők: Polcer Péter gazdasági tanácsos két ízben jelentette ki előttem, hogy „én Lurja Aladárt a Klóner József boltya és a „Kék csillag” bolt előtt legazembertem.” Hogy ezt nekem Polcer Péter ur monddta, arra bízhat és bármikor kész vagyok esküt tenni. Én Polcer Péter urat férfinak vétem, a kinek a szava súlyilag bír s nem olyan embernek, a ki állításait máról-holnapra elteletji.

Székesfehérvár, 1906. április 26 án.

Bilkei Ferenc.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. Javításokat a leggyorsabban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,

Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Csak SICULIA névvel ellátott üvegek valódiak.

A Málnási „SICULIA” forrásvíz

a sós savanyúvizek királya.

Sziklarétegen átfurt artési forrás.

A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a feje, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyaghurutos bántalmait ellen Korányi, Kötly, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei

a málnási „SICULIA”-forrást

a kontinens legdusabb természetes alkalikus, sós savanyúvizeinek minősítik.

Magyarországi főraktár:

BRAZAY KALMAN BUDAPEST, József-kürt 37.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeria és fűszerkereskedésben.

TELEFON 59-46.

Csak rövid ideig!

Lipót K. Circus.

Székesfehérvártól — Vásártér.

Ma és naponta este 8 óraker nagy elegáns előadás.

Állandóan nagyvárosias

hatalmas műsorral.

Vasárnap, 1906. Április 29-én

2 nagy ünnepi előadás 2

Délután 4 óraker és este 8 óraker.

Helyárak: Páholyülés 2 korona, zártszék 1 korona 60 fillér, I. hely 1 korona 20 fillér, II. hely 80 fillér, karzat 40 fillér. Gyermekek 10 éven alul és katonák őrmestertől lefelé a vasárnapi esti előadás kivételével az I-ső és II-ik helyen és a karzaton a vasár- és ünnepnap helyárak felét fizetik.

Jegyek előre válthatók naponta délelőtt 10 órától a Cirkusz pénztáránál.

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ és FISCHL GYULA

szoba-, cím-, cimerfestők és mázolóok.

Székesfehérvár Vásártér 17. szám.

Elvállalnak minden e szakmába vágó s legmésszebb menő igényeket kielégítő munkákat a leggyorsabb kiszolgálás mellett.